

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Karel Marek

Jmenování soudců v ČR

Bakalářská práce

Olomouc 2010

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Jmenování soudců v ČR vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 31. 3. 2010

Touto cestou bych chtěl poděkovat JUDr. Michalu Bartoňovi, Ph.D. za jeho pomoc, rady a připomínky při vedení mé bakalářské práce.

OBSAH

Obsah.....	4
1 Úvod.....	5
2 Proces jmenování soudců.....	6
2.1 Právní úprava ustanovování soudců do funkce.....	6
2.1.1 Předpoklady pro výkon funkce soudce.....	7
2.1.2 Kvalifikační předpoklady pro výkon funkce soudce.....	9
2.2 Proces ustanovování soudců v ČR.....	9
2.2.1 Justiční čekatelství.....	9
2.2.2 Jmenování do funkce soudce.....	10
3 Kauza Langer.....	12
3.1 Skutkový stav.....	12
3.2 Procesní vývoj - přehled.....	13
3.3 Procesní vývoj – jednotlivé rozsudky.....	14
3.3.1 Usnesení Městského soudu v Praze, č. j. 5 Ca 148/2005 – 9.....	14
3.3.2 Kasační stížnost Petra Langerera.....	15
3.3.3 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 4 Aps 3/2005 – 35.....	16
3.3.4 Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 127/2006 – 122.....	17
3.3.5 Kasační stížnost prezidenta republiky.....	18
3.3.6 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 4 Ans 9/2007 – 197.....	19
4 Sporné otázky v procesu jmenování soudců.....	21
4.1 Jmenuje prezident republiky na návrh?.....	21
4.2 Povaha aktu v procesu jmenování soudců.....	22
4.2.1 Odůvodnění rozhodnutí prezidenta republiky.....	24
4.3 Možnost úvahy prezidenta republiky.....	25
4.4 Právní nárok na jmenování soudcem.....	26
4.4.1 Veřejná subjektivní práva.....	27
4.5 Soudní přezkum aktů prezidenta republiky.....	29
4.6 Další sporné otázky.....	31
5 Závěr.....	33
6 Bibliografie.....	34
Shrnutí / Resumé.....	36
Seznam klíčových slov / Keywords.....	36

1 Úvod

V této bakalářské práci se věnuji procesu jmenování soudců v České republice.

V první části této práce se zabývám právní úpravou, tedy Ústavním a zákonným zakotvením pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce, kde jsou stanoveny podmínky, kdo může být do funkce soudce jmenován. Dále je v této části nastíněna kariéra justičního čekatelství a následný proces ustanovení soudců do funkce.

V další části se věnuji faktickému problému, který vznikl nejmenováním kandidátů na funkci soudce. Konkrétně je to kauza týkající se nejmenování justičního čekatele Petra Langer. Součástí této kapitoly je i procesní vývoj této kauzy.

Poslední část je věnovaná sporným otázkám, které se v kauze Langer objevily a byly součástí soudního přezkumu ve správním soudnictví. Jelikož se v procesu ustavování soudců do funkce můžeme zabývat mnoha spornými otázkami, věnuji se v této kauze jen některým sporným otázkám. Tato část tvoří jádro této práce.

Hlavním zdrojem pro čerpání informací jsou rozsudky Nejvyššího správního soudu (čj. 4 Aps 3/2005 – 35, čj. 4 Ans 9/2007 – 197). Dalšími zdroji jsou zejména Ústava, zákon o soudech a soudcích, usnesení a rozsudek Městského soudu v Praze, kasační stížnosti Petra Langer a prezidenta republiky a odborné články.

Cílem této práce je zmapování procesu jmenování soudců a zejména kauzy Langer, která ve spojení s tímto procesem vznikla a přehled některých sporných otázek, které se díky této kauze dostali k veřejnosti.

2 Proces jmenování soudců

2.1 Právní úprava ustanovování soudců do funkce

Podle čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., (dále jen Ústava) přísluší prezidentovi republiky pravomoc jmenovat soudce. Tento akt ke své platnosti vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády¹, tzv. kontrasignace a vztahuje se na všechny soudce působící na soudech v České republice (dále jen ČR), s výjimkou soudců Ústavního soudu. Tyto soudce jmenuje prezident republiky bez kontrasignace, ale se souhlasem Senátu (srov. čl. 84 odst. 2 Ústavy).

Ústavní úprava ČR stanoví, že soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení a své funkce se ujímá složením slibu². Tento slib skládají do rukou prezidenta republiky. Soudcem může být jmenován bezúhonný občan (státní občan ČR), který má vysokoškolské právnické vzdělání.³ Tímto ústavní úprava končí. „*Obecně lze k platné ústavní úpravě postavení a pravomocí prezidenta republiky říci, že se zjevně inspirovala Ústavou z roku 1920.*“⁴ Další podmínky a předpoklady jmenování upravuje zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon rozšiřuje ústavní úpravu jmenování soudců a nad rámec Ústavy po uchazečích o funkci soudce požaduje způsobilost k právním úkonům; zkušenosti a morální vlastnosti, které dávají záruku, že jako soudce bude svou funkci řádně zastávat; souhlas se svým ustanovením soudce a s přidělením k určitému soudu; složení odborné justiční zkoušky (Za odbornou zkoušku se též považuje advokátní zkouška, závěrečná zkouška justičního čekatele, notářské zkouška a odborná exekutorská zkouška. Stejně účinky má i výkon funkce soudce Ústavního soudu po dobu alespoň 2 let.) a v den ustanovení do funkce dosáhl věku nejméně 30 let.

Ústava ČR v čl. 82 odst. 3 a §74 odst. 2 zákona o soudech a soudcích též stanoví neslučitelnost (inkompatibilitu) funkce soudce s některými jinými funkcemi, když důsledně vychází z tripartity dělby státní moci. Funkce soudce není slučitelná s činnostmi, o nichž to stanoví zákon. S výjimkou funkce předsedy soudu nebo místopředsedy soudu nesmí soudce

¹ čl. 63 odst. 3 Ústavy

² čl. 93 odst. 1 Ústavy

³ čl. 93 odst. 2 Ústavy

⁴ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky a soudní moc: Ustanovování soudců. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1 vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 110.

současně s výkonem funkce soudce zastávat funkci prezidenta republiky, člena Parlamentu ani jakoukoliv funkci ve veřejné správě. Dále je princip neslučitelnosti funkcí rozveden v § 85 zákona o soudech a soudcích, jež umožňuje soudci vykonávat činnost funkcionáře soudu, činnost pro Ministerstvo spravedlnosti a činnost pro Justiční akademii.

Zvláštní zákon může stanovit další předpoklady pro ustanovení soudce („lustrační“ zákon č. 451/1991 Sb.).

2.1.1 Předpoklady pro výkon funkce soudce

a) Občanství České republiky

Státní občanství ČR je upraveno zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbyvání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Tato podmínka musí být splněna po celou dobu výkonu funkce, jinak funkce soudce zaniká dnem, kdy došlo k zániku občanství, jak stanoví § 94 písm. g) zákona o soudech a soudcích. Tento předpoklad je stanoven i pro přístup k funkci justičního čekatele.⁵

b) Způsobilost k právním úkonům

Způsobilost k právním úkonům upravuje občanský zákoník⁶. Úplné způsobilosti se nabývá dovršením 18 let. Tato podmínka musí být splněna po celou dobu výkonu funkce soudce. Pokud by došlo k omezení způsobilosti, případně její ztrátě, funkce soudce zaniká podle § 94 písm. f) zákona o soudech a soudcích. Tento předpoklad je stanoven i pro přístup k funkci justičního čekatele.⁷

c) Bezúhonnost

Podmínku bezúhonnosti podle odst. 1 § 60 zákona o soudech a soudcích nesplňuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj podle zvláštního právního předpisu nebo rozhodnutí prezidenta republiky nehledí, jako by nebyl odsouzen.⁸ Tento předpoklad je stanoven i pro přístup k funkci justičního čekatele.⁹

⁵ § 111 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

⁶ § 8 zákona č. 40/1964 Sb.

⁷ § 111 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

⁸ § 60 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

⁹ § 111 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

d) Zkušenosti a morální vlastnosti dávající záruku řádného zastávání funkce

Ačkoliv se jedná o zákonem stanovenou podmínku¹⁰, je posuzování splnění tohoto předpokladu velmi obtížné. Uchazeč o funkci soudce se pro tento účel podrobuje psychologicko-diagnostickému vyšetření. Vyšetření je zaměřeno na zjištění základních předpokladů uchazeče pro budoucí výkon náročných funkcí soudce. „*Přes tato odborná posuzování uchazečů jsou součástí posouzení nepochybně i další poznatky získané návrhovatelem na jmenování na základě jeho hodnocení v době přípravné služby a ostatní poznatky získané o uchazečích v průběhu jejich přípravy, nebo, nejde-li o justiční čekatele, získané z podkladů předkládaných k rozhodnutí o podání či nepodání návrhu na jmenování, resp. pro rozhodnutí o jejich jmenování či nejmenování.*

I splnění této podmínky se předpokládá po celou dobu trvání výkonu funkce soudce. Její případné neplnění však nezakládá zánik funkce soudce automaticky ze zákona.“¹¹

e) Věk 30 let

Věková hranice byla původně stanovená na 25 let¹². S účinností od 1. července 2003 byla tato věková hranice zvýšena dle čl. I zákona 192/2003 Sb. na 30 let. Věková hranice 30 let se podle čl. X zákona nevztahuje na soudce jmenované do funkce před 1. červencem 2003, a na justiční čekatele, jejichž pracovní poměr v této funkci trval ke dni 1. července 2003. Tohoto věku musí uchazeč dosáhnout nejpozději v den svého jmenování do funkce soudce.

f) Souhlas s ustanovením do funkce a s přidělením ke konkrétnímu soudu

Souhlas je třeba vyjádřit písemně. Ačkoliv forma souhlasu není dle § 60 odst. 1 zákona o soudech a soudcích stanovena a vyjádření souhlasu jinou formou není samo o sobě neplatné. Pokud tyto podmínky nejsou splněny nejpozději v den jmenování, nelze soudce do funkce jmenovat.

g) Zvláštní podmínka

Tuto podmínku stanoví tzv. lustrační zákon.¹³ Dle něj musí uchazeč prokázat, že nevykonával činnosti nebo funkce uvedené v § 2 tohoto zákona a to předložením osvědčení, vydaného Ministerstvem vnitra a čestného prohlášení podle § 4 zákona.

¹⁰ § 60 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

¹¹ KOCOUREK, Jiří., ZÁRUBA, Jan. Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář, 2. doplněné a přepracované vydání, Praha: C.H.Beck., 2004, s. 229.

¹² § 60 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

2.1.2 Kvalifikační předpoklady pro výkon funkce soudce

a) Vysokoškolské právnické vzdělání

Získané řádným ukončením studia v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v ČR.¹⁴

b) Složením odborné justiční zkoušky

Za odbornou zkoušku se též považuje advokátní zkouška, závěrečná zkouška justičního čekatele, notářské zkouška a odborná exekutorská zkouška. Stejně účinky má i výkon funkce soudce Ústavního soudu po dobu alespoň 2 let.¹⁵

2.2 Proces ustanovování soudců v ČR

2.2.1 Justiční čekatelství

Po řádném ukončení studia v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v ČR, se uchazeč přihlásí do výběrového řízení o přijetí do přípravné služby justičních čekatelů. Je-li přijat, vykoná uchazeč o funkci soudce tříletou praxi justičního čekatele. V ČR vzejde převážná většina soudců z řad justičních čekatelů.

Průběh přípravné služby se řídí věcným a časovým plánem přípravné služby. Plán přípravné služby musí být zaměřen tak, aby odborná příprava čekatele pro výkon funkce soudce sloužila zejména k prohloubení odborných znalostí čekatele o hmotném i procesním právu, rozvíjení schopností čekatele aplikovat právní předpisy v konkrétní věci, získání znalostí o jednotlivých agendách vedených soudy a o jejich výkonu, osvojení si procesních postupů a návyků nezbytných pro výkon funkce soudce, seznámení se s etickými principy vztahujícími se k výkonu funkce soudce.¹⁶ Přípravná služba se vykonává především u okresních a krajských soudů. Na základě dohody s čekatelem může být v souladu s plánem přípravné služby část přípravné služby vykonána u vrchního soudu, Nejvyššího soudu,

¹³ zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích v České a Slovenské Federativní Republice, České republice a Slovenské republice, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ § 60 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ § 60 odst. 5 tamtéž

¹⁶ §9 vyhlášky ministerstva spravedlnosti 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů

Nejvyššího správního soudu.¹⁷ (popřípadě i u advokáta, notáře, soudního exekutora, Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, finančního či katastrálního úřadu nebo jiného správního úřadu.) V souladu s plánem přípravné služby vykonává čekatel přípravnou službu postupně nejméně po dobu 24 měsíců u okresního soudu, po dobu 6 měsíců u krajského soudu a podle potřeby nejvýše po dobu 6 měsíců u dalších orgánů.¹⁸ Součástí přípravné služby jsou adaptační kurzy¹⁹, semináře a přednášky, organizované Justiční Akademií, a soustředění a cvičení, organizovaná krajskými soudy. Průběh přípravné služby koordinuje a na její výsledky dohlíží poradní sbor pro výchovu čekatelů ve spolupráci s Justiční akademií. Tento poradní sbor je složený z tří až pěti soudců působících v obvodu krajského soudu. Poradní sbor vypracuje po skončení prvního a druhého roku přípravné služby návrh na hodnocení čekatele a po skončení přípravné služby vypracuje návrh závěrečného hodnocení čekatele.²⁰ Průběh přípravné služby a její úroveň zajišťují po odborné a pedagogické stránce určení školitelé²¹. Školitelé vedou čekatele též k tomu, aby si osvojil zásady profesní etiky.

Po absolvování přípravné služby je uchazeč oprávněn požádat o povolení vykonat odbornou justiční zkoušku. Za odbornou zkoušku se též považuje, viz 2.1.2 odst. b).

2.2.2 Jmenování do funkce soudce

Procedura navrhování kandidátů na jmenování soudcem prezidentovi republiky není zákonem výslovně upravena a jde tedy o určitou zvyklost a politickou součinnost ministra spravedlnosti, vlády a prezidenta republiky. Výběr kandidátů na jmenování nejprve provádí ministr spravedlnosti a poté předkládá návrh vhodných kandidátů k projednání vládě. Vláda z těchto kandidátů vybírá ty osoby, které budou navrženy prezidentu republiky ke jmenování do funkce soudce. Poté co vláda vysloví souhlas s navrženými kandidáty, které navrhl ministr spravedlnosti, rozhodne usnesením o navržení kandidátů ke jmenování prezidentu republiky. Prezident republiky jmenuje soudcem jen toho, kdo splňuje předpoklady pro výkon funkce soudce stanovené zákonem č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích a to bez časového omezení,²²

¹⁷ §10 vyhlášky ministerstva spravedlnosti 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů

¹⁸ § 10 odst. 3 tamtéž

¹⁹ Adaptační kurz je zaměřen na seznámení čekatele s průběhem přípravné služby a se základními právními předpisy upravujícími činnost soudů. Adaptační kurz organizovaný Justiční akademií probíhá v prvních šesti měsících přípravné služby.

²⁰ § 11 vyhlášky ministerstva spravedlnosti 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů

²¹ Školitele jmenuje předseda krajského soudu z nejzkušenějších soudců, kteří mají předpoklady k výchově čekatelů, v rámci zpracování plánu přípravné služby.

²² čl. 93 odst. 1 Ústavy

což však neznamená, že by mohli svou funkci vykonávat doživotně. Na základě zmocnění v čl. 93 odst. 2 Ústavy byla však přijata zákonná úprava²³, podle níž funkce soudce zaniká uplynutím kalendářního roku, v němž soudce dosáhl věku 70 let.

Z ustanovení čl. 63 Ústavy vyplývá, že rozhodnutí prezidenta o jmenování soudce je rozhodnutím řazeným mezi ta, která vyžadují spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády (tzv. kontrasignaci), což znamená, že za toto rozhodnutí nese odpovědnost vláda.

Dalšími kroky pro jmenování soudce jsou souhlas kandidáta s ustanovením do funkce a souhlas s přidělením ke konkrétnímu soudu. Ačkoliv forma souhlasu není zákonem stanovena, je třeba tento souhlas vyjádřit písemně, podpisem na tzv. kandidatury. Po svém jmenování skládá jmenovaný soudce slib²⁴ do rukou prezidenta republiky a poté jej ministr spravedlnosti přidělí k výkonu funkce k určitému soudu.

Takto jmenovaný soudce je z výkonu své funkce neodvolatelný.

²³ § 94 písm. a) zákona o sodech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

²⁴ V případě nesložení slibu nebo složení slibu s výhradou se na soudce hledí, jako by nebyl do funkce jmenován.

3 Kauza Langer

Až do roku 2005 se nevyskytl v procesu jmenování soudců do funkce žádný problém. V březnu roku 2005 odmítl prezident republiky jmenovat do funkce soudce některé navržené justiční čekatele, protože v době jmenování nedosáhli věku 30 let. Původní věková hranice 25 let byla zvýšena na 30 let zákonem č. 192/2003 Sb., kterým byl změněn zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Tato novela sice nabyla účinnosti 1. 7. 2003, ale podle přechodných ustanovení se nevztahovala na justiční čekatele a soudce, jejichž pracovní poměr vznikl před dnem účinnosti tohoto zákona. Situace, kdy postačuje naplnění původní věkové hranice, se týkala právě nejmenovaných kandidátů.

Z posledních let je sice je známo několik málo případů, kdy prezident republiky odmítl jmenovat soudce z konkrétních navržených osob, vždy však šlo o jednotlivce a stalo se tak z důvodu nesplnění některé ze zákonem stanovených podmínek pro výkon funkce soudce. Zřejmě proto také nebyly tyto případy rozporovány a soudně přezkoumávány.²⁵

Někteří z nejmenovaných uchazečů o funkci soudce se obrátili se správní žalobou na Městský soud v Praze, někteří podali ústavní stížnost. Ústavní soud všechny ústavní stížnosti odmítl jako nepřístupné, protože stěžovatelé nevyčerpali prostředky poskytnuté zákonem k ochraně práv.

V této kapitole se budu věnovat žalobě ve správním soudnictví, konkrétně jen ve věci žalobce JUDr. Petra Langer, jelikož byla podrobněji přiblížena v odborné literatuře a je znám její průběh.

3.1 Skutkový stav

Kandidát na funkci soudce JUDr. Petr Langer Ph.D. (dále jen Petr Langer) je absolventem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kde dne 31. května 2005 ukončil s vyznamenáním magisterské studium v oboru právo. Na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze obhájil v dubnu 2002 rigorózní práci a složil rigorózní zkoušku. V roce 2005 dosáhl na téže fakultě titulu Ph.D.

V roce 2001 se Petr Langer zúčastnil I. kola výběrového řízení na pozici justičního čekatele a z celkového počtu 301 přihlášených uchazečů se umístil na prvním místě. V rámci psychologicko – diagnostického vyšetření byl ohodnocen nejvyšším možným stupněm, tedy

²⁵ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

„doporučuje se k přijetí bez výhrad“. Po absolvování předepsané praxe u Okresního soudu v Ostravě složil v listopadu 2004 odbornou justiční zkoušku s hodnocením „výtečně způsobilý“.

Dne 2. března 2005 doporučila vláda ČR usnesením č. 246 předsedovi vlády, aby spolupodepsal rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování kandidátů, mezi nimiž byl i Petr Langer, do funkce soudce. Z celkového počtu 55 navržených kandidátů prezident republiky jmenoval dne 11. března 2005 pouze 21 soudců. Ostatní kandidáty na funkci soudce odmítl jmenovat s odkázáním na skutečnost, že ani jeden z nich nedosáhl věku třiceti let. Dne 15. března 2005 obdržel Petr Langer dopis ministra spravedlnosti ČR, kterým mu bylo oznámeno, že prezident republiky odmítl jeho návrh na jmenování soudcem z důvodu jeho věku. Kandidát Petr Langer byl znovu doporučen ke jmenování soudcem usnesením vlády České republiky č 1322 ze dne 12. prosince 2005. Ovšem i tady jej ze stejného důvodu prezident republiky odmítl jmenovat. Prezident republiky dosud ve věci jmenování Petra Langera do funkce soudce žádné rozhodnutí nevydal.

3.2 Procesní vývoj - přehled

Proti prvnímu nejmenování soudcem podal Petr Langer v květnu 2005 žalobu proti nečinnosti žalovaného, eventuálně proti rozhodnutí žalovaného, eventuálně na ochranu proti nezákonnému zásahu prezidenta republiky. Městský soud v Praze usnesením č. j. 5 Ca 145/2005 – 9 žalobu odmítl, protože shledal, že kandidát Petr Langer nemá žádné veřejné subjektivní právo být prezidentem republiky jmenován soudcem a nenaplnuje tedy základní podmínku (existence veřejného subjektivního práva) řízení před správním soudem.

Proti usnesení Městského soudu v Praze podal Petr Langer kasační stížnost. Nejvyšší správní soud (dále jen NSS) svým rozsudkem č. j. 4 Aps 3/2005 – 35 zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil. NSS konstatoval existenci veřejných subjektivních práv kandidáta ne sice na jmenování soudcem, ale jistě na rovný přístup k veřejným funkcím a na projednávání věcí bez zbytečných průtahů, a protože je prezident při výkonu této pravomoci vázán zákonem, je takové rozhodnutí prezidenta přezkoumatelné ve správním soudnictví.²⁶ NSS tak věc uzavřel tím, že je přezkoumatelná ve správním soudnictví, avšak nezabýval se jejím věcným přezkumem.

²⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

Městský soud v Praze v rozsudku č. j. 5 Ca 127/2006 - 122 shledal nečinnost prezidenta republiky nezákonnou a uložil mu povinnost rozhodnout ve lhůtě 6 měsíců od právní moci rozsudku. Protože se jedná o správní akt, musí prezident kandidáta buď do funkce jmenovat, nebo jeho jmenování a s uvedením konkrétních důvodů odmítnout.²⁷

Proti rozsudku Městského soudu v Praze podal prezident republiky kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud v komentovaném rozsudku sp. zn. 4 Ans 9/2007 – 197 zamítl. Není známo, že by prezident republiky do března roku 2010 ve věci jmenování Petra Langera soudcem vydal nějaké rozhodnutí.

Pro úplnost přehledu dosavadního řízení zbývá uvést, že podáním v květnu 2005 se Petr Langer obrátil také na Ústavní soud. Ústavní soud usnesením v listopadu 2005, sp. zn. I. ÚS 282/05, řízení přerušil, protože „o stejné věci bylo vedeno řízení přes správními soudy a nebylo by proto žádoucí, aby stejný zásah veřejné moci souběžně a na sobě nezávisle posuzoval jak příslušný orgán veřejné moci, tak Ústavní soud.“²⁸ Po vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Aps 3/2005 – 35, Ústavní soud stížnost usnesením v listopadu 2006, sp. zn. I. ÚS 282/05 odmítl. „Důvodem pro odmítnutí ústavní stížnosti byla skutečnost, že správní žalobu bude po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu věcně projednávat Městský soud v Praze. Za těchto okolností Ústavní soud uzavřel, že stěžovatel má možnost domáhat se ochrany svých práv v pokračujícím řízení.“²⁹

3.3 Procesní vývoj – jednotlivé rozsudky

3.3.1 Usnesení Městského soudu v Praze, č. j. 5 Ca 148/2005 – 9

Žalobce Petr Langer podal dne 13. května 2005 žalobu proti nečinnosti žalovaného (prezident republiky), eventuálně proti rozhodnutí žalovaného, eventuálně na ochranu proti nezákonnému zásahu žalovaného. V této žalobě uvedl informace o svém dosavadním vzdělání, o součastné činnosti, o výběrovém řízení na funkci justičního čekatele a o složení justiční zkoušky.³⁰ Petr Langer ve své žalobě namítá, že byl zkrácen na svých veřejných subjektivních právech, konkrétně na právu na zákaz diskriminace (čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listiny)), na právu na rovné podmínky přístupu k voleným

²⁷ rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 127/2006 – 122 z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35

²⁸ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197 část II., www.nssoud.cz

²⁹ tamtéž

³⁰ viz kapitola 3.1

a jiným veřejným funkcím (čl. 21 odst. 4 Listiny, čl. 25 písm. c) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech³¹), na právu na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny) a na právu na svobodnou volbu povolání (čl. 26 odst. 1 a 2 Listiny). Dále namítá, že postup, kdy byl jako justiční čekatel navržen na jmenování do funkce soudce a odmítnut, neodpovídá legitimnímu požadavku předvídatelnosti rozhodování orgánů veřejné správy. *„Žalobce navrhl, aby soud po provedeném řízení žalovanému uložil povinnost vydat rozhodnutí ve věci jmenování žalobce soudcem ve lhůtě, kterou žalobce ponechal na úvaze soudu, eventuálně rozhodnutí žalovaného o nejmenování žalobce soudce zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, eventuálně žalovanému zakázal, aby pokračoval v porušování žalobcových práv tím, že se ve vztahu k žalobci přestane přistupovat nerovným přístupem z důvodu jeho věku.“*³²

Městský soud v Praze, jako první instance ve správním soudnictví, po provedeném řízení dospěl k závěru, že akt prezidenta republiky, jímž jmenuje soudce, není rozhodnutím o veřejném subjektivním právu uchazeče a není tedy dána pravomoc soudu k přezkoumání takového úkonu. Zároveň konstatoval, že se nejedná o nezákonný zásah, protože uchazeč nemá právo na jmenování a nelze ani dovést, že prezident republiky je nečinný (žalobce nemá procesní právo svým návrhem zahájit řízení).³³ *„Postup, jakým se provádí výběr kandidátů na soudce a předkládá návrh na jejich jmenování soudcem, není postaven na principu rozhodování o veřejných subjektivních právech fyzické osoby, ale naopak na principu výběru uchazečů.“*³⁴

Tuto žalobu Městský soud v Praze zamítl podle §46 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.), protože nebyly splněny podmínky řízení. Konkrétně pravomoc soudu podle §2 a §4 s. ř. s. a kvůli jejich neodstranitelnosti v řízení nepokračoval.

3.3.2 Kasační stížnost Petra Langer

Proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 148/2005 – 9 podal Petr Langer kasační stížnost. Ve své kasační stížnosti nesouhlasí se závěrem Městského soudu v Praze, že

³¹ Vyhláška č. 120/1976 Sb., ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

³² žaloba Petra Langer a Městského soudu v Praze, citováno z: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

³³ usnesení Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 148/2005 – 9 z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35

³⁴ usnesení Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 148/2005 – 9 citováno z: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

jeho žaloba nemohla být projednána pro nedostatek pravomoci soudu s tím, že napadený postup nezkracuje Petra Langeru na jeho veřejně subjektivním právu, protože žádné takové právo není zákonem zaručeno. Stejně jako ve své žalobě, tak ve své kasační stížnosti uvádí, že nenamítal a nenamítá porušení subjektivního práva na jmenování soudcem, ale porušení ústavně zaručených práv na zákaz diskriminace, práva na rovné podmínky k přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím, na projednání věci bez zbytečných průtahů. Další námitky stěžovatele Petra Langeru souvisí s otázkou předvídatelnosti postupu žalovaného, kdy Městský soud v Praze dovodil, že postup kterým se provádí výběr kandidátů na soudce, je postaven na principu výběru uchazečů. Stěžovatel uvádí, že prezident republiky jmenoval nejméně v 96 případech ze 145 jmenovaných soudců ke jmenování justičního čekatele mladšího než 30 let, ačkoliv byl zákon č. 192/2003 Sb., kterým byl navýšen minimální věk z 25 na 30 let, účinný.³⁵ Prezident republiky použil toto kritérium věku poprvé až v případě stěžovatele, čímž podle něj postup prezidenta „neodpovídá legitimnímu požadavku předvídatelnosti rozhodování orgánu veřejné moci, který je nepominutelným komponentem principu právní jistoty.“³⁶ K principu výběru uchazečů se Petr Langer vyjádřil, že tento výběr začíná již výběrovým řízením na funkci justičního čekatele a pokračuje náročným absolvováním této praxe. Ve své kasační stížnosti poukazuje na to, že ne všichni uchazeči navržení ministrem spravedlnosti byli vládou doporučeni³⁷ ke jmenování do funkce soudce a princip výběru uchazečů se uplatnil již zde.

3.3.3 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 4 Aps 3/2005 – 35

Podle NSS nebylo předmětem sporu věcné posouzení toho, jak bylo nebo mělo být postupováno prezidentem republiky ve věci jmenování žalobce Petra Langeru soudcem, ale zdali byl spor projednatelný ve správním soudnictví, jak namítal Petr Langer nebo nikoliv jak konstatoval Městský soud v Praze. NSS považoval za rozhodující, zdali soudu ve správním soudnictví přísluší přezkoumat postup, kterým se stěžovatel cítí být poškozen na svých veřejných subjektivních právech (viz žaloba v 3.3.1 a kasační stížnost v 3.3.2). NSS se zabýval i tím, zda práva, jejichž porušení stěžovatel namítal, mají povahu veřejně subjektivních práv, kterým s. ř. s. poskytuje ochranu.

³⁵ kasační stížnost Petra Langeru z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

³⁶ kasační stížnost Petra Langeru citováno z: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

³⁷ usnesení vlády ze dne 2. 3. 2005, č. 246

Ve svém rozsudku došel NSS k závěru, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce má povahu i formu správního úkonu a prezident vystupuje v tomto případě jako správní úřad. Pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce podle NSS odpovídá znění §4 odst. 1 s. ř. s. ve smyslu, že se jedná o pravomoc k „rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné“. Ve svém rozsudku NSS souhlasil se závěrem Městského soudu v Praze, že „zákon o soudech a soudcích, ani jiný zákon nezakládá justičnímu čekateli právo (ve smyslu nároku) být prezidentem republiky jmenován soudcem.“³⁸ Na jmenování soudcem tedy není právní nárok. „Nejvyšší správní soud především zastává názor, že stěžovatel je oprávněn dovolávat se práva na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím. Funkce soudce je ve spojení s citovanou dikcí³⁹ nesporně „jinou veřejnou funkcí“, neboť výkon funkce soudce naplňuje obsah výkonu soudní moci, jako moci státní. Ve spojení s tím, je stěžovatel nepochybně oprávněn dovolávat se toho, aby nebyl na tomto právu diskriminován, stejně jako je zřejmě oprávněn i k tomu, dovolávat se práva na projednání věci bez zbytečných průtahů, a to i když sám návrh na projednání věci nepodal. S ohledem na znění čl. 36 Listiny, a to i ve spojení se zákonem o soudech a soudcích, je potom podle názoru Nejvyššího správního soudu nesporné, že právo na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím (v daném případě na přístup k funkci soudce) ve spojení s právem nebyt diskriminován a s legitimním očekáváním, není ze soudního přezkoumání vyloučeno.“⁴⁰

NSS zdůraznil, že Městský soud v Praze pochybil, když usnesením rozhodl, že posuzovaná věc nespadá do správního soudnictví, aniž by se tím, co žalobce namítal, vůbec zabýval. Zároveň došel k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a že odmítnutí žaloby Městským soudem v Praze bylo nezákonné a proto toto usnesení zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.⁴¹

3.3.4 Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 127/2006 – 122

K výzvě Městského soudu v Praze usnesením č. j. 5 Ca 127/2006 - 68, žalobce uvedl, že trvá na pořadí svého eventuálního petitu, tj. na pořadí ochrana proti nečinnosti žalovaného, žaloba proti rozhodnutí správního orgánu a žaloba o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu. Odkázal na argumentaci obsaženou ve své žalobě a dále rozvedenou v kasační stížnosti.

³⁸ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

³⁹ čl. 21 odst. 4 Listiny a čl. 25 písm. c) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech

⁴⁰ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz

⁴¹ tamtéž

Rozsudkem č. j. 5 Ca 127/2006 - 122, shledal Městský soud nezákonnou nečinnost žalovaného. Uložil mu rozhodnout ve lhůtě 6 měsíců od právní moci rozsudku. Městský soud dovodil, že pokud má rozhodování prezidenta republiky, jehož prostřednictvím realizuje svou pravomoc jmenovat soudce, povahu správního aktu, pak má žalovaný povinnost o návrhu na jmenování justičního čekatele rozhodnout. Tedy navrženého kandidáta do funkce jmenovat, nebo jeho jmenování výslovně a s uvedením konkrétních důvodů odmítnout. Zároveň lze dovodit právo justičního čekatele navrženého na jmenování soudcem, aby o jeho kandidatuře bylo v přiměřené lhůtě prezidentem republiky rozhodnuto. V případě negativního rozhodnutí musí být zřejmé, že jmenování čekatele bylo odmítnuto, a důvody, pro které se tak stalo.⁴²

Městský soud v Praze konstatoval, že žalovaný zůstává i přes opakované návrhy nečinný. Žalobce do funkce soudce jmenován nebyl a zároveň nelze ze soudu známých důkazů usoudit, že by prezident republiky již rozhodl, že žalobce do funkce soudce nejmenuje.

Soud rovněž dovodil, že i když pro rozhodnutí prezidenta republiky ve věci jmenování soudců není stanovena žádná lhůta, tak z čl. 38 odst. 2 Listiny plyne ústavně zaručené právo na projednání věci bez zbytečných průtahů. Od opakovaných návrhů na jmenování žalobce soudcem (únor 2005, respektive září 2005) uplynula v okamžiku rozhodování soudu (červen 2007) bezesporu dostatečná doba pro rozhodnutí. Soud proto uzavřel, že žalovaný zůstává i přes uplynutí přiměřené lhůty nečinný ve smyslu § 79 s. ř. s.

3.3.5 Kasační stížnost prezidenta republiky

Proti rozsudku Městského soudu v Praze⁴³ podal prezident republiky kasační stížnost. Kasační námitky byly obsaženy ve dvou padáních. V prvním podání zdůraznil, že rozsudek Městského soudu v Praze vnímá jako zásah do svých kompetencí, aniž by odkazoval na konkrétní články Ústavy, že jmenování soudců nemůže být soudně přezkoumatelné. Podle prezidenta republiky vycházel soud z mylných představ o průběhu a přípravě aktu jmenování soudce. Zdůraznil, že prezidentu republiky se při jmenování soudců nepředkládají žádné závazné návrhy. Dále dovodil, že je akt čistě na volné úvaze prezidenta zda a kdy soudce do funkce jmenuje. Dle názoru prezidenta se Městský soud v Praze neřídil právním názorem NSS. Ačkoliv NSS uvedl, že „výrok soudu v této věci může znamenat toliko morální apel na

⁴² rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 157/2006 – 122 z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197, část II.

⁴³ rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 157/2006 – 122

prezidenta republiky,⁴⁴ Městský soud v Praze tento morální apel překročil tím, že určil lhůtu k vydání rozhodnutí.

Druhým podáním kasační stížnosti prezidenta republiky rozšířil zvolený zástupce argumentaci v pěti bodech.

V prvním bodě uvedl, že usnesení vlády, který vláda doporučuje kandidáty na funkci soudce, není právním úkonem, kterým se zahajuje jakékoliv správní řízení. Toto usnesení je interní doporučení bez právní závaznosti. v druhém bodě uvedl, že Městský soud v Praze opomenul judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, především pak rozsudek velkého senátu ze dne 8. 12. 1999 ve věci Pellegrin proti Francii. Ve třetím bodě uvedl, že pokud je odmítnutí kandidáta na funkci soudce diskriminací z důvodu věku, je pak diskriminační i čl. X písm. b) zákona 192/2003 Sb. Ve čtvrtém bodě se vyjádřil k přípustnosti kasační stížnosti a zdůraznil, že na kasační stížnost nedopadá § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s, a to z toho důvodu, že NSS ve svém předchozím zrušujícím rozsudku zcela zjevně překročil svoji pravomoc. Ve své poslední kasační námitce žalovaný označil rozsudek Městského soudu v Praze za jiný zásah orgánu veřejné moci, kterým bylo porušeno základní právo občana Václava Klause⁴⁵, zaručené ústavním pořádkem a že napadený rozsudek mu brání ve výkonu funkce prezidenta republiky.⁴⁶

3.3.6 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 4 Ans 9/2007 – 197

NSS prozkoumal kasační stížnost prezidenta republiky a došel k závěru, že není důvodná. Tento soud konstatoval, že kasační námitky nesměřují k rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 127/2006 – 122, ale polemizují s předchozím rozsudkem NSS týkajícího se, zdali je pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce přezkoumatelná ve správním soudnictví. NSS tak odkázal prezidenta republiky na svůj dřívější rozsudek sp. zn. 4 Aps 3/2005 – 35 ve kterém zdůraznil, že prezident republik je orgán moci výkonné a v tomto případě vystupuje jako správní úřad; jmenování soudců je rozhodování v oblasti veřejné správy a činnost správních orgánů spadá do přezkumné pravomoci soudů, pokud jsou dotčena veřejná subjektivní práva fyzických nebo právnických osob a ačkoliv není veřejné subjektivní právo na jmenování soudcem, existují veřejná subjektivní práva, která dotčena být mohou

⁴⁴ kasační stížnost prezidenta republiky, citováno z: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197, část III., www.nssoud.cz

⁴⁵ kasační stížnost prezidenta republiky z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197, část III. : „Napadený rozsudek brání občanu Václavu Klausovi ve výkonu ústavní funkce prezidenta republiky v souladu s Ústavou a ústavním pořádkem České republiky.“

⁴⁶ tamtéž

(zákaz diskriminace, právo na rovné podmínky k přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím)

V kasační námitce týkající se judikatury Evropského soudu pro lidská práva, kdy se prezident republiky odkazuje na rozsudek Pellegrin proti Francii⁴⁷, se prezident domnívá, že spory veřejných zaměstnanců jsou vyloučeny ze soudního přezkumu. Tento rozsudek byl ale revidován rozsudkem Vilho Eskelinen a ostatní proti Finsku⁴⁸.

NSS ve svém rozsudku 4 Ans 9/2007 – 197 odkazuje na české právo i právo Evropské úmluvy⁴⁹ a uzavřel tak věc, že „*přezkum aktů prezidenta republiky není vyloučen z rozhodování ve správním soudnictví.*“⁵⁰

⁴⁷ stížnost č. 28541/95

⁴⁸ stížnost č. 63235/00

⁴⁹ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197, část V. 2., www.nssoud.cz

⁵⁰ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197, část V. 3., www.nssoud.cz

4 Sporné otázky v procesu jmenování soudců

4.1 Jmenuje prezident republiky na návrh?

První spornou otázkou, která v procesu jmenování soudců vzniká, je zdali prezident republiky jedná na návrh či bez návrhu. V ústavním systému ČR jedná prezident republiky buď na základě návrhu některého ústavního orgánu, nebo jedná bez jakéhokoliv návrhu. Zároveň ale prezident republiky jedná s kontrasignací nebo bez kontrasignace předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.⁵¹ „*Prezident tedy může rozhodnout bez návrhu i bez kontrasignace, na návrh a bez kontrasignace, na návrh a s kontrasignací a bez návrhu s kontrasignací.*“⁵² Procedura navrhování kandidátů na jmenování soudcem prezidentovi republiky není zákonem výslovně upravena (viz kapitola 2.2.2). Jmenování soudců spadá do kategorie bez návrhu s kontrasignací⁵³, což potvrzuje i fakt, že se při předkládání seznamu čekatelů prezidentu republiky o návrhu nehovoří, ale uvádí se, že „*vláda doporučuje předsedovi vlády, aby spolupodepsal rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování kandidátů, uvedených v příloze tohoto usnesení, do funkcí soudců*“⁵⁴.

Je ovšem otázkou, jestli po několik let uplatňovaný proces, kdy ministr spravedlnosti nejprve předkládá vládě seznam vhodných kandidátů, vláda z těchto kandidátů vytvoří a schválí seznam čekatelů, kterým doporučuje prezidentu republiky tyto kandidáty jmenovat a poté prezident všechny takto „navržené“ kandidáty jmenuje do funkce soudce, se nestal ústavní zvyklostí a nerozšiřuje tedy tak ústavní text. „*Pak by se vztah vlády a prezidenta při jmenování soudců blížil těm skupinám pravomocí prezidenta, kdy prezident jedná jednak na návrh vlády a jednak s kontrasignací.*“⁵⁵ V rozsudku NSS se uvádí, že „*procedura, která vyúsťuje v předložení návrhu na jmenování soudcem prezidentu republiky, zákonem výslovně upravena není a je věcí zvyklostí v postupu ministra spravedlnosti a vlády, a jejich součinnosti s prezidentem republiky.*“⁵⁶ K existenci ústavní zvyklosti je ale potřeba dlouhodobého praktikování určitého postupu a přesvědčení ústavních orgánů o závaznosti tohoto pravidla. Až do roku 2005 sice nedošlo v procesu jmenování soudců k žádným

⁵¹ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky na návrh a rozhodování s kontrasignací – několik poznámek k rozhodnutí ve věci justičních čekatelů. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1 vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 120.

⁵² BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky..., s. 121.

⁵³ čl. 63 odst. i) Ústavy

⁵⁴ usnesení vlády ze dne 2. 3. 2005, č. 246

⁵⁵ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky..., s. 125.

⁵⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

problémům a prezident všechny kandidáty, kromě několika málo případů, kdy prezident odmítl jmenovat navržené kandidáty. Avšak vždy šlo jen o jednotlivce a stalo se tak z důvodu nesplnění některé ze zákonem stanovených podmínek pro výkon funkce soudce. Z tohoto ovšem nelze dovodit ústavní zvyklost, že je prezident povinen jmenovat všechny kandidáty doporučené vládou. Nedá se však říci, že by dlouhodobým neužíváním ztratil prezident tuto rozhodovací pravomoc a tento jakýsi automatismus se stal ústavní zvyklostí, protože v tomto případě zřejmě chybí přesvědčení prezidenta republiky o právní závaznosti tohoto pravidla. Pro srovnání kdyby prezident několik let nevetoval žádný zákon Poslanecké sněmovny, neznamená to, že tato pravomoc zanikne. Tudiž si dovolím nesouhlasit s názorem NSS, neboť je zřejmé, že prezident republiky tuto zvyklost neuznává, jelikož odmítl jmenovat kandidáty, kteří v den resp. rok jmenování nedosáhli věku 30 let.

NSS zastává názor, že se ale jedná o rozhodování o návrh, ačkoliv o hledem na právní úpravu a vlastní proceduru, nepodává návrh sám navrhovaný.⁵⁷ Ovšem zároveň dodává, že tímto návrhem je spuštěn jmenovací automatismus a skutečnost, že se kandidát objeví na seznamu doporučených kandidátů vládou ke jmenování, neznamená povinnost prezidenta republiky takového kandidáta do funkce jmenovat.⁵⁸ Podle M. Bartoně „*role vlády, resp. ministra spravedlnosti v procesu ustanovování soudců není předkládat ústavněprávní relevantní návrh. Vláda pouze v rámci kontrasygnčního vztahu předložením uvedeného seznamu čekatelů dává předem najevo, že předseda vlády bude příslušný akt prezidenta kontrasygnotovat.*“⁵⁹

Jelikož zastávám názor, že procedura předkládání „návrhu“ prezidentu republiky není ústavní zvyklostí, jde tedy skutečně jen o seznam vhodných kandidátů, kteří splňují zákonné podmínky pro jmenování do funkce soudce. Prezident republiky není vázán žádným závazným návrhem a neznamená to tedy, že by tito „navržení“ resp. doporučení kandidáti museli být bezpodmínečně jmenování do funkce

4.2 Povaha aktu v procesu jmenování soudců

Nejdiskutovanější spornou otázkou je povaha aktu hlavy státu při jmenování soudců do funkce. Pokud jde o právní formu aktů prezidenta republiky, je třeba v souladu s Ústavou

⁵⁷ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁵⁸ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Aps 9/2007 – 197, část VI. 1., www.nssoud.cz.

⁵⁹ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky..., s. 122 – 123.

odlišovat rozhodnutí, jiné právní akty a politické akty.⁶⁰ Rozhodnutí prezidenta republiky zasahují do soudní moci např. při jmenování soudců. Podle čl. 63 odst. 3 a 4 Ústavy je tedy zřejmé, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce je rozhodnutí. „*Teoretickým problémem se ukázalo, zda všechna prezidentova rozhodnutí lze označit za akty moci výkonné, zda jde o správní akty, jež vyžadují postup podle správního řádu, případně zda taková rozhodnutí spadají pod ustanovení čl. 36 Listiny nebo zda jde o suverénní projevy hlavy státu, která v rámci pravomocí v Ústavě jí vymezených a v zájmu právní jistoty mezinárodní i vnitrostátní rozhoduje po splnění náležitostí v Ústavě uvedených v konečné instanci, tedy suverénně a nezpochybnitelně.*“⁶¹

Podle V. Pavlíčka: „*Problém spočívá v tom, jaký význam má prezident republiky při vydávání aktů, které podepisuje, vystupuje jako hlava státu, tedy nejvyšší orgán. Zda jeho rozhodnutí mají povahu nejvyšších ústavních aktů, jež zasahují do různých oblastí moci, nebo zda jsou jen dalšími správními akty, které jsou prezidentu republiky určeny a mohou být tedy přezkoumány jako akty hlavy státu obecnými soudy resp. Nejvyšším správním soudem.*“⁶² I NSS došel k závěru, že prezident republiky je orgán moci výkonné a jeho akty (pravomoci) se člení na akty, „*kteří mají povahu a realizují se ve formě správních úkonů (úkonů v oblasti veřejné správy) a odpovídají postavení prezidenta jako „správního úřadu“ sui generis, a ty pravomoci, které mají povahu a realizují se ve formě ústavních aktů a odpovídají postavení prezidenta jako „ústavního činitele“.*“⁶³ S tímto závěrem se ztotožňuje i V. Sládeček.⁶⁴ Publikované názory v judikatuře i odborných člancích ohledně právní povahy pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce se výrazně liší. Zastánci těchto názorů se dělí na ty, kteří souhlasí s názorem, že se jedná o správní akt a na ty, kteří s tímto názorem nesouhlasí a zastávají názor, že se jedná o ústavní akt.

Podle NSS pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce má povahu i formu správních úkonů.⁶⁵ Prezident republiky vystupuje jako správní úřad, pokud jsou splněny dvě podmínky - výkon dané pravomoci je vázán zákonem a dále, kdy jeho rozhodnutí při výkonu takové pravomoci zasahuje do veřejných subjektivních práv konkrétních osob. „*Výkonem pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce se tak nepochybně aplikuje hmotněprávní úprava předmětných předpokladů, resp. podmínek, pro jmenování soudce ze zákona o*

⁶⁰ PAVLÍČEK, V. Prerogativy nebo správní akty prezidenta republiky?. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1 vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 145.

⁶¹ PAVLÍČEK, V. Prerogativy nebo správní..., s. 132.

⁶² tamtéž

⁶³ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁶⁴ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky..., s. 118.

⁶⁵ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

soudech a soudcích, přičemž se při této autoritativní aplikaci veřejného objektivního práva zasahuje do veřejných subjektivních práv justičních čekatelů, navržených prezidentu republiky ke jmenování do funkce soudce.“⁶⁶

S názorem NSS, že pravomoc prezidenta republiky má charakter správního aktu, se naopak V. Sládeček neshoduje a přiklání se k názoru, že jde o akt ústavní povahy.⁶⁷ Že v pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce nejde o správní řízení, souhlasí i M Bartoň: *„Mám za to, že vztah vlády a prezidenta při přípravě a dojednávání kontrastovaného aktu je vztahem ústavně politickým, který by neměl být považován za určité správní řízení.*“⁶⁸

V této otázce se přikláním na stranu, že se nejedná o správní řízení resp. správní akt, nýbrž o akt ústavní a prezident republiky nevystupuje jako správní úřad, ačkoliv je orgán moci výkonné. K tomuto názoru mě vede, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce je stanovena Ústavou a rozhodnutí prezidenta republiky nezasahuje do veřejného subjektivního práva na jmenování soudcem, protože takové právo neexistuje. Navíc jak jsem nastínil v předchozí kapitole, prezidentu republiky není předkládán žádný návrh nebo žádost, kterým by se správní řízení zahájilo, jak stanoví správní řád⁶⁹. Kandidát na funkci soudce nemá ani vlastní procesní právo předkládat takový návrh.

4.2.1 Odůvodnění rozhodnutí prezidenta republiky

Otázkou, která souvisí s povahou aktu pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce je, zdali své rozhodnutí musí či nemusí odůvodnit.

Rozhodnutí vydaná v oblasti veřejné správy se nemusí odůvodňovat, pokud se vyhovuje v plném rozsahu podanému návrh. U rozhodnutí, kterými se podanému návrhu nevyhovuje stejně jako rozhodnutí, jimiž se ukládají povinnosti, nebo jimiž se mění či ruší dosavadní právní stav, se naopak odůvodňovat musí. NSS je toho názoru, že *„ve vztahu k posuzované věci tak je zřejmé, že pokud by se jednalo o rozhodnutí prezidenta republiky, kterým by se vyhovovalo návrhu, a navržený justiční čekatel by byl jmenován soudcem, rozhodnutí by odůvodněno být nemuselo, pokud by však šlo o příp. rozhodnutí, jímž byl návrh*

⁶⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁶⁷ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky..., s. 119.: „Domnívám se, že všechny rozhodovací akty prezidenta republiky, které jsou založeny pouze na ustanovení obyčejného zákona (nevyplývají z Ústavy), mají povahu aktů správních. Pravomoci prezidenta republiky výslovně založené Ústavou – ať již jde o věci podléhající či nepodléhající kontrastaci – lze považovat za akty ústavního charakteru, které není možné ve správním soudnictví přezkoumat.“

⁶⁸ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky..., s. 124.

⁶⁹ §44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

*na jmenování soudcem odmítnut, rozhodnutí by alespoň stručně odůvodněno být mělo.*⁷⁰ Městský soud v Praze ve svém rozsudku dovedl, že rozhodnutí prezidenta republiky, jímž jmenuje soudce má povahu správního aktu a prezident republiky má povinnost o návrhu na jmenování justičního čekatele rozhodnout, tedy buď do funkce jmenovat, nebo jej s uvedením konkrétních důvodů odmítnout.⁷¹

Poněvadž jsem ale toho názoru, že se nejedná o správní akt, tak prezident republiky své rozhodnutí, ať kladné či záporné, ve věci nejmenování soudců do funkce nikomu zdůvodňovat nemusí. Osobně ale zastávám názor, že ačkoliv prezident republiky povinnost nemá, měl nebo mohl by v rámci dobrých mravů či etikety zaslat odmítnutým uchazečům dopis, ve kterém jim sdělí zákonné důvody, pro které je jmenovat odmítl a případně jim oznámit kdy a jestli je do funkce jmenuje. Tedy pokud není důvod nejmenování do funkce neodstranitelný.

4.3 Možnost úvahy prezidenta republiky

V odborných člancích i v judikátech NSS se kladla také otázka, zdali má prezident republiky možnost volby ve svém rozhodnutí nebo povinnost jmenovat vládou doporučené kandidáty.

Prezident republiky je ve svém rozhodnutí, koho jmenovat do funkce soudce a koho ne, vázán jen kritériem daným zákonem č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích. Nemůže tudíž ve své úvaze vyžadovat splnění dalších kritérií, které zákon neobsahuje. Až do roku 2005 prezident republiky schvaloval všechny vládou doporučené kandidáty (až na pár jedinců, kteří nesplnili zákonné podmínky pro jmenování), toho roku poprvé použil kritérium věku a nejmenoval do funkce soudce, kteří nedosáhli to konce kalendářního roku 2005 věku 30 let. Prezident republiky při své úvaze koho do funkce soudce jmenuje, může vycházet z doporučení vlády, ale také může do funkce soudce jmenovat kohokoliv jiného, kdo splňuje zákonné podmínky.

S volnou úvahou prezidenta republiky souhlasí i NSS, když konstatoval, že i když se uchazeč ocitne na seznamu doporučených kandidátů na jmenování do funkce soudce, neznamená to povinnost prezidenta republiky jej jmenovat⁷².

⁷⁰ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁷¹ rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 5 Ca 157/2006 – 122 z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Ans 9/2007 – 197, část II.

⁷² rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 4 Aps 9/2007 – 197, část V. 2., www.nssoud.cz.

Osobně zastávám názor že, ačkoliv prezident nemůže vyžadovat splnění kritérií, která nestanoví zákon, má prostor pro svou vlastní úvahu a že prezident nemusí, ale může jmenovat soudce. Tento názor bych podpořil tím, že jmenování soudců je pravomocí⁷³ prezidenta a nikoliv povinností. Pokud se podíváme na ustanovení o poslancích a senátorech, je jejich činnost rozlišována na pravomoci a povinnosti a tak jak mají poslanci právo (pravomoc) volit prezidenta republiky⁷⁴, tak má prezident republiky právo (pravomoc) jmenovat soudce na základě svého rozhodnutí, ne povinnost. Nedomnívám se však, že by prezident tuto svou pravomoc měl zneužívat a dělat si svůj specifický výběr z doporučených kandidátů, protože tito kandidáti splnili přísné zákonné podmínky, věnovali mnoho let odborné přípravě, složili náročné zkoušky, prokázali potřebné osobní kvality, a tudíž prošli náročným procesem⁷⁵ a výběr kvalitních uchazečů provedli ministr spravedlnosti a vláda.

V konkrétním případě ve věci nejmenování Petra Langer do funkce soudce však zastávám názor, že do funkce být jmenován měl. Ačkoliv nedosáhl Petr Langer v den jmenování věku 30 let, vztahovalo se na něj přechodné ustanovení podle čl. X zákona 192/2003 Sb. Pokud by prezident trval na svém postoji nejmenovat justiční čekatele mladší 30 let, tak měl být Petr Langer jmenován do funkce co nejdříve, jak by splnil toto věkové kritérium.

4.4 Právní nárok na jmenování soudcem

Pokud nahlédneme do Ústavy a zákonu č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích, nenalezneme nikde zmínku o tom, že na funkci soudce není právní nárok. V otázce jestli má uchazeč o funkci soudce právní nárok na to, být jmenován, nejprve vyjádřil Městský soud v Praze ve svém usnesení č. j. 5 Ca 148/2005 - 9, že „není zákonem založeno právo ve smyslu hmotném (nárok)“⁷⁶. S tímž názorem se ztotožnil NSS, kdy ve svém rozhodnutí 4 Aps 3/2005 – 35 konstatoval, že „pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce, tak jak je upravena Ústavou, a stejně zákonné vymezení předpokladů pro funkci soudce v zákoně o soudech a soudcích, nejsou koncipovány tak, že by z nich bylo možné dovodit, že uchazeč má nárok na jmenování soudcem nebo že se uchazeč může vlastním úkonem ucházet u prezidenta republiky o jmenování soudcem.“⁷⁷ Uchazeč o funkci soudce může pouze prokázat svou vůli

⁷³ čl. 63 Ústavy

⁷⁴ čl. 54 odst. 2 Ústavy

⁷⁵ Viz 1.2

⁷⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁷⁷ tamtéž

stát se soudce a to tím, že po absolvování magisterského studijního programu v oblasti práva se přihlásí do výběrového řízení pozici justičního čekatele, pokud je přijat, absolvuje přípravnou službu a je oprávněn požádat o vykonání odborné justiční zkoušky a vyjádřit souhlas s ustanovením do funkce soudce a přidělením k určitému soudu.

V. Pavlíček vyslovil názor, že *„justiční čekatelé nemají právní nárok být jmenováni soudci, protože to zákon nestanoví (a ve smlouvě, kterou na počátku čekatelské praxe uzavírají, se výslovně uvádí, že berou tuto skutečnost na vědomí) a prezident republiky má (obecně) právo „odmítnout vydávat určitý jmenovací akt, se kterým z určitých důvodů nesouhlasí“.*⁷⁸

Ačkoliv tato otázka není až toliko sporná, je určitě důležité ji zmínit. V judikatuře NSS, Městského soudu v Praze a odborných člancích se objevuje vzácná shoda, že uchazeč nemá právní nárok být jmenován soudcem. Jelikož není Ústavně ani zákonně zakotveno, že na funkci soudce je právní nárok, tak se ztotožňují se závěrem Městského soudu v Praze i NSS, že uchazeč nemá právo resp. veřejně subjektivní právo být jmenován soudcem.

4.4.1 Veřejná subjektivní práva

Subjektivní práva jsou práva osob založená v právních normách, která se projevují jako oprávnění určitého subjektu, jako možnost se chovat se právem předpokládaným způsobem. Subjektivní práva se stejně jako právo v objektivním smyslu dělí na právo soukromé a právo veřejné. *„Veřejná subjektivní práva jsou práva založena v normách veřejného objektivního práva, které směřují k realizaci obsahu zákonů ve sféře veřejnomocenských pravomocí. V oblasti výkonné moci realizované k veřejnosprávním účelům jde o taková subjektivní práva, jejichž obsah i výkon je determinován veřejnými zájmy, veřejnou mocí, a k jejichž založení či aprobaci je nutný aktivní úkon, či alespoň „respektování“ veřejného subjektivního práva, založeného tzv. ze zákona, příslušným či příslušnými vykonavateli veřejné moci na vždy daném úseku.“*⁷⁹ Ochrana veřejných subjektivních práv se uskutečňuje za podmínek stanovených zákony, přičemž některým veřejným subjektivním právům soudní ochrana poskytnuta není.

V otázce subjektivních resp. veřejně subjektivních práv, která souvisí s právním nárokem, se vyjádřil NSS, že *„správní soudnictví je obecně založeno na myšlence soudní kontroly výkonné moci státu v jejím styku s jednotlivci, a tradičně je spojován s ochranou*

⁷⁸ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky..., s. 112.

⁷⁹ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

veřejných subjektivních práv.“⁸⁰ Podle §2 s. ř. s. ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzickým i právnickým osobám způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem.

V sporu Petr Langer a prezident republiky Václav Klaus namítal Petr Langer ve své žalobě a později znovu ve své kasační stížnosti porušení svých veřejně subjektivních práv. Namítal porušení svých ústavně zaručených veřejně subjektivních práv (viz 3.3.1).

Městský soud v Praze ve svém usnesení konstatoval, že rozhodnutí prezidenta republiky, kterým jmenuje soudce do funkce, není rozhodnutím o veřejně subjektivním právu uchazeče a Petr Langer tedy nemohl být zkrácen na svém veřejně subjektivním právu, jelikož žádné takové právo zákonem založeno není.⁸¹ NSS se ztotožnil se závěrem Městského soudu v Praze, avšak dodává, že „v případě namítaného porušení uváděných základních práv se jedná o jiná veřejně subjektivní práva, jimž soudní ochranu nelze upřít.“⁸²

Jak jsem již zmínil, ztotožňuji se s názorem Městského soudu v Praze i názorem NSS, že neexistuje veřejné subjektivní právo být jmenován soudcem. Pokud jde o ústavně zaručená práva, jejichž porušení namítal Petr Langer, tak souhlasím, že obecně nelze upřít jejich právní ochranu⁸³, ale v tomto případě prezident republiky nevystupuje jako orgán veřejné správy, tudíž se tento článek Listiny nedá na daný případ použít.

K jednotlivým ústavně zaručeným právům, na kterých se cítil být Petr Langer zkrácen:

a) právo na rovné podmínky a rovnost přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím

Zde neshledávám porušení ústavně zaručeného právo, neboť čl. 21 odst. 4 Listiny, ze kterého Petr Langer vycházel, stanoví jen rovné podmínky pro možnost ucházet se o funkci.

b) projednání věcí bez zbytečných průtahů

Toto právo zaručuje čl. 38 Listiny, avšak podle mého názoru se vztahuje jen na soudní řízení. Pokud by se ovšem vztahovalo i na správní řízení, tak jak jsem uvedl, nejedná se ve věci jmenování soudců o správní řízení.

⁸⁰ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁸¹ usnesení Městského soudu v Praze 5 Ca 148/2005 – 9 z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35

⁸² rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁸³ čl. 36 odst. 2 Listiny

c) nebyť diskriminován; konkrétně z důvodu věku

Zde došlo k uplatnění čl. X zákona 192/2003 Sb. Avšak v tomto případě došlo podle mého názoru k nesprávnému použití tohoto článku, jelikož se na justičního čekatele vztahovalo přechodné ustanovení, které zaručovalo věkovou hranici 25 let. Navíc prezident republiky použil toto kritérium nesprávně, jelikož jmenoval do funkce soudce i ty uchazeče, kterým v den ustanovení do funkce nebylo 30 let, ale dosáhli tohoto věku do konce kalendářního roku 2005.

Neshledávám zde ovšem žádnou diskriminaci z důvodu věku, ale jsem zastáncem názoru, že uchazeče, které odmítl prezident republiky, jmenovat měl a to z důvodu již zmíněného přechodného ustanovení čl. X zákona 192/2003 Sb.

4.5 Soudní přezkum aktů prezidenta republiky

V souvislosti s případem ohledně odmítnutí jmenování některých justičních čekatelů do funkce soudce, kdy bylo toto rozhodnutí podrobeno soudnímu přezkumu, se objevily spekulace, zdali tento akt nebo akty prezidenta vůbec je možno podrobit soudnímu přezkumu. Český právní řád totiž výslovně nestanoví, která rozhodnutí prezidenta podléhají nebo nepodléhají soudnímu přezkumu.⁸⁴ V. Šimíček uvádí, že „o soudním přezkumu aktů prezidenta republiky lze hovořit v případech výkonu jeho pravomoci, pod čímž je nutno rozumět vydávání rozhodnutí, tedy individuálních a závazných právních aktů.“⁸⁵

„Relevantní kritériem pro soudní přezkum rozhodnutí prezidenta proto určitě není jejich podřazení pod čl. 62 anebo čl. 63 Ústavy ČR, tzn. jejich rozlišení na akty podléhající a nepodléhající kontrasignaci, nýbrž výhradně jejich způsobilost zasáhnout sféru práv nebo svobod dotčeného subjektu.“⁸⁶ Tedy kritériem rozhodné o tom, které akty prezidenta podléhají přezkumu a které nikoliv, není, který orgán je vydává, ale způsobilost těchto aktů zasáhnout do základních práv. Tomu odpovídá i dikce čl. 36 odst. 1, 2 Listiny, která zajišťuje právo na soudní ochranu a obsahuje princip, že každý se může domáhat soudní ochrany, pokud byl zkrácen na svých právech a nesmí být vyloučen přezkum týkajících se základních práv a svobod. NSS zvolil kritérium podle povahy aktů prezidenta republiky. Pokud akty mají

⁸⁴ Výjimkou je §6 odst. 13 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, obsahující možnost soudního přezkumu rozhodnutí prezidenta republiky o odvolání guvernéra České národní banky Evropským soudním dvorem.

⁸⁵ ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta republiky a soudní přezkum některých jeho aktů. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1 vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 162.

⁸⁶ ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta..., s. 163.

povahu správních úkonů a tudíž odpovídají postavení prezidenta republiky jako správního úřadu, jsou přezkoumatelné ve správním soudnictví. Pokud akty mají povahy ústavních úkonů, nemohou být přezkoumány ve správním soudnictví, ale v ústavním soudnictví.

Pokud se zaměřím více na konkrétní kauzu ve věci nejmenování justičních čekatelů do funkce soudců, tak NSS konstatoval, že na jmenování do funkce není sice právní nárok resp. veřejné subjektivní právo být jmenován soudcem, ale ze soudního přezkumu není možné vyloučit postup prezidenta republiky, pokud jde o tvrzené zkrácení na ústavně zaručených právech. NSS zdůraznil, že *„ve správním soudnictví přitom nemůže jít, a také nejde, o přezkoumání ústavní pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce jako takové; co však správnímu soudnictví přísluší přezkoumávat, je naplnění zákonných limitů, které jsou pro výkon funkce soudce dány.“*⁸⁷

S výrokem NSS, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce do funkce je správní akt a tudíž je přezkoumatelný ve správním soudnictví nesouhlasí např. J. Wintr nebo V. Pavlíček, kteří mají za to, že se jedná o akt ústavní a tudíž že jmenování soudců nepodléhá přezkumu ve správním soudnictví. V. Pavlíček vyslovil názor, že *„Jmenovací a odvolací akty hlavy státu nemohou být přezkoumatelné obecnými soudy, neboť by se to přičilo jeho postavení hlavy státu a materiálně by to vyvolávalo právní chaos místo právní jistoty v ústavních vztazích.“*⁸⁸ Podle J. Wintra je *„možnost soudního přezkumu prezidentova nejmenování kandidáta soudcem je mnohem užší, než jak ji vymezil komentovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu a omezuje se na případy (domnělé) protiústavnosti a řízení před Ústavním soudem, nikoliv před soudy správními.“*⁸⁹

Můj názor na přezkoumatelnost tohoto jmenovacího aktu prezidenta republiky je odlišný od názoru NSS⁹⁰ a Ústavního soudu. Ústavní soud sice odmítl několik ústavních stížností soudních čekatelů proti nečinnosti prezidenta při jejich očekávaném jmenování soudcem, avšak učinil tak bez přezkumu pouze pro předčasnost s ohledem na souběžně probíhající řízení před správními soudy a k tomu, zda došlo k zásahu do jejich ústavně zaručených práv, se nevyjádřil, čímž podle mě vyjádřil souhlas k přezkumu ve správním soudnictví, jelikož konstatoval, že stěžovatel má možnost domáhat se ochrany svých práv v pokračujícím řízení. Domnívám se, že kandidát na funkci soudce nemá veřejné subjektivní

⁸⁷ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35, www.nssoud.cz.

⁸⁸ PAVLÍČEK, V.: Jmenovací a odvolávací pravomoci prezidenta republiky. Citováno z: ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta..., s. 158.

⁸⁹ WINTR, J. Smí prezident republiky nejmenovat způsobilého kandidáta soudcem?. *Jurisprudence*, 2008, č. 6, s. 44 – 45.

⁹⁰ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2006, čj. 4 Aps 3/2005 – 35

právo a rozhodnutí prezidenta republiky ve věci jmenování soudců tedy nepodléhá soudnímu přezkumu a usnesení Městského soudu v Praze tedy bylo správné.

4.6 Další sporné otázky

Sporné otázky týkající se návrhu, povahy aktu, právního nároku a veřejně subjektivních práv uchazeče, přezkumu uchazeče, nemusí být jediné, které se v procesu jmenování soudců do funkce mohou vyskytnout. V poslední době se hodně diskutuje zejména o psychotestech, které skládají justiční čekatelé. Tento psychotest se skládá z písemného testu, který obsahuje několik stovek nejednoznačných otázek a skládáním barevných čtverečků.⁹¹ Žádný pohovor ani výsledek. Výsledek, který je klíčový proto, zdali soudce, u kterého vykonává čekatel praxi, jej ministři spravedlnosti navrhnou na jmenování soudcem, neobsahuje žádný posudek nebo odůvodnění. Tento výsledek obsahuje jen jméno čekatele a jeho hodnocení „doporučuje se“, „doporučuje se s výhradou“ a „nedoporučuje se“.⁹² tento psychotest musí justiční čekatelé absolvovat a mají na to dva pokusy. Pokud tento psychotest nezvládnou, tak se nikdy nestanou soudci. *„Řada soudců ale psychotesty kritizuje a tvrdí, že kvůli nim justice přichází o schopné lidi.“*⁹³

Myslím si, že forma psychotestů není transparentní, jelikož nikdo neví, co může od psychotestu očekávat. Dále ani jak na otázky odpovídat, protože není stanoven „psychologický profil soudce“. A jelikož není vydán žádný posudek, tak je podle mého názoru prakticky nemožné, se proti výsledku psychotestu jakkoliv bránit (např. nezávislým posudkem u jiného psychologa). Bývalý šéf Soudcovské unie ČR J. Jirsa se vyjádřil, že: *„Minimálně by se tomu měl dát řád. Alespoň tak, aby se uchazeči mohli proti rozhodnutí bránit ve správním řízení.“*⁹⁴

Psychologický posudek je ovšem jen první síto při selekci justičních čekatelé. Dalšími síty jsou předsedové krajských soudů (u jmenování k okresnímu soudu i předsedové okresních soudů), Ministerstvo spravedlnosti a prezident republiky (viz kauza Langer). U tzv. druhého síta, tedy předsedové krajských soudů hrozí, že *„nemají přehled o kandidátech z jiných právnických profesí, a mohou tak preferovat své justiční čekatele či asistenty před*

⁹¹ <http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/martin-bily-psychojustice.html>

⁹² §6 vyhlášky ministerstva spravedlnosti 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů

⁹³ <http://www.lidovky.cz/dva-muzi-kontroluji-justici-ale-dvojici-nikdo-foy->

[/ln_noviny.asp?c=A100107_000021_ln_noviny_sko&klic=234890&mes=100107_0](#)

⁹⁴ tamtéž

*ostatními kandidáty.*⁹⁵ U výběru Ministerstva spravedlnosti zase hrozí, že budou upřednostněni kandidáti z politických, osobních, popř. rodinných či jiných důvodů a hrozí zde také lobbování za konkrétní kandidáty.⁹⁶ Posledním sítem je prezident republiky, který podle mého názoru provádí nejmenší výběr kandidátů, ale na druhou stranu je tento výběr nejvíc na očích. Podle Z. Kühna a D. Kosaře⁹⁷ mají v procesu jmenování soudců prezident republiky, vláda, dokonce i Ministerstvo spravedlnosti jen okrajový význam. *„Jsou to předsedové krajských soudů, kteří vybírají konkrétní jména a dávají celou mašinerii do pohybu. Jak psychologové, tak předsedové okrasních krajských soudů by měli mít jen maximálně poradní roli. Jejich úkolem je eliminovat excesy, nikoliv vybrat ty „správné“ kandidáty.“*⁹⁸

S tímto touto argumentací zcela souhlasím a myslím si, že hlavní orgán při výběru kandidátů na funkci soudce by měli být Ministerstvo spravedlnosti, vláda a prezident republiky.

⁹⁵ <http://jinepravo.blogspot.com/2010/03/jmenovani-soudcu-v-cr-i.html>

⁹⁶ tamtéž

⁹⁷ tamtéž

⁹⁸ tamtéž

5 Závěr

V této bakalářské práci jsem se zabýval sporem, který vznikl v roce 2005 při nejmenování justičních čekatelů mladších 30 let do funkce soudce. V této kauze vzniklo několik sporných otázek. Na ty otázky nejde jednoznačně odpovědět, tudíž práce obsahuje přehled názorů na tyto otázky. Můj názor na jednotlivé otázky je obsažen v příslušných kapitolách, a ačkoliv nesouhlasí s většinou názoru NSS (zejména ve věci návrhU, povahy aktu a soudního přezkumu) myslím si, že momentálně neexistuje žádný objektivní důvod, pro který by Petr Langer nemohl být do funkce soudce jmenován.

Bakalářská práce obsahuje i procesní vývoj této kauzy, ve kterém jsou zahrnuty stanoviska účastníků a jednotlivých soudů. Z uvedených judikátů je zřejmé, že nejmenovaný kandidát na funkci soudce v této kauze „vyhrál“. Ačkoliv Městský soud v Praze vydal rozhodnutí, které je pravomocné a NSS toto rozhodnutí poté potvrdil, prezident republiky jej stále do funkce soudce nejmenoval. Nemyslím si, že prezident republiky během svého druhého funkčního období jmenuje Petra Langera do funkce soudce, neboť se mu zřejmě přičí jmenovat soudcem někoho, kdo je s ním ve sporu. Nebýt neústupnosti Petra Langera, myslím si, že by byl prezidentem republiky jmenován do funkce soudce, stejně tak jako tomu bylo u většiny odmítnutých kandidátů v roce 2005, kteří dosáhli věku 30 let a stáhli své žaloby proti prezidentovi republiky ve věci nejmenování do funkce soudce.

Jelikož se tato nebo velmi podobná kauza může někdy opakovat, bude zajímavé sledovat, jestli zákonodárci přijmou nějakou legislativu, která by dala jednoznačné odpovědi na sporné otázky, které se v procesu jmenování soudců do funkce objevují.

6 Bibliografie

Judikatura:

1. Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 4 Aps 3/2005 – 35
2. Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 4 Aps 9/2007 – 197
3. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 282/05

Právní předpisy:

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb. a 515/2002 Sb.
2. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
3. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 451/1991 Sb., zákon, kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 192/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
8. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č 121/1920 Sb., kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky.
10. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
11. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů.

12. Vyhláška č. 120/1976 Sb., ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Knižní díla a články:

1. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1 vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 110 – 168.
2. KOCOUREK, Jiří., ZÁRUBA, Jan. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář*, 2. doplněné a přepracované vydání, Praha: C.H.Beck., 2004.
3. WINTR, J. Smí prezident republiky nejmenovat způsobilého kandidáta soudcem?. *Jurisprudence*, 2008, č. 6, s. 39 – 45.
4. LANGER, P. Ještě jednou k problematice jmenování soudců, tentokrát ve světle rozsudku Nejvyššího správního soudu. *Právní rozhledy*, 2006, č. 13, s. 485 – 490.

Internetové odkazy:

1. ZK a DK. Jmenování soudců v ČR I.
<http://jinepravo.blogspot.com/2010/03/jmenovani-soudcu-v-cr-i.html>
2. Martin Bílý: Psychojustice.
<http://jinepravo.blogspot.com/2010/01/martin-bily-psychojustice.html>
3. Dva muži kontrolují justici, ale dvojici nikdo.
http://www.lidovky.cz/dva-muzi-kontroluji-justici-ale-dvojici-nikdo-foy-/ln_noviny.asp?c=A100107_000021_ln_noviny_sko&klic=234890&mes=100107_0
4. Plné znění podrobného odůvodnění kasační stížnosti prezidenta republiky proti rozsudku Městského soudu v Praze.
<http://www.klaus.cz/clanky/365>
5. www.nssoud.cz
6. www.nalus.usoud.cz

Shrnutí / Resumé

Bakalářská práce obsahuje právní úpravu procesu jmenování soudců do funkce. Dále je zde upraven postup v tomto procesu od kariéry justičního čekatel až po samotné jmenování. Věnuje se kauze Langer, která se týká tohoto procesu. Hlavní část práce je zaměřena na sporné otázky, které díky této kauze vznikly. Práce obsahuje přehled názorů na tyto sporné otázky.

Bachelor thesis contains legislation of the process of appointing judges. Then there is a procedure in the process of judicial careers from trainee judges to appointment itself. Deals with the Langer case, which relates to this process. The main part focuses on controversial issues, which arose due this case. This work contains a summary of views on these controversial issues.

Seznam klíčových slov / Keywords

Ústava ČR, prezident republiky, pravomoci prezidenta republiky, soudce, jmenování soudců, Nejvyšší správní soud, soudnictví, vláda, veřejná subjektivní práva,

Constitution of the Czech republic, President of the Republic, Presidential powers, judge, appointment of judges, The Supreme Administrative Court, judiciary, subjective public rights,